

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๑/๒๕๕๒

วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

เรื่อง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำร้องของจำเลย (บริษัท วิสต้า แลนด์ จำกัด กับพวก) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ส่งคำร้องของจำเลย (บริษัท วิสต้า แลนด์ จำกัด กับพวก) เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การคิดดอกเบี้ยของโจทก์โดยอาศัยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ออกข้อกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศอัตราดอกเบี้ยสูงสุดได้เองนั้น เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ มาตรา ๕๗ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า บริษัท ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ในคดีหมายเลขดำที่ ย. ๕๕๐๕/๒๕๕๑ ฟ้อง บริษัท วิสต้า แลนด์ จำกัด ที่ ๑ นายชาติ บุญดีเจริญ ที่ ๒ เป็นจำเลย ข้อหา กู้ยืม จำนอง ค้ำประกัน โดยให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมกันชำระหนี้เงินกู้เป็นเงิน ๒๖๒,๕๖๘,๖๖๔.๓๒ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๑๕ ต่อปี จากต้นเงิน ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท (แต่ปรากฏตามคำขอท้ายฟ้อง ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท นับแต่วันฟ้องจนกว่าชำระเสร็จแก่โจทก์)

จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ โดยเฉพาะจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ร้อง ยื่นคำให้การและคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า ตามสัญญากู้เงินระบุให้โจทก์คิดดอกเบี้ยตามประกาศที่โจทก์

กำหนดเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยซึ่งมีอัตราเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี และอัตราสูงสุดร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยคณะทำสัญญาโจทก์กำหนดดอกเบี้ยไว้ในอัตราร้อยละ ๑๒.๒๕ ต่อปี ซึ่งโจทก์อ้างประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย และประกาศโจทก์ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยได้เอง โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้โจทก์ประกาศอัตราดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี หรือประกาศอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่เรียกเก็บจากลูกค้าหรือประชาชนโดยทั่วไป ถือว่าเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย เพราะพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์ อาจเรียกเก็บได้ มิได้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยได้เอง ดังนั้นประกาศดังกล่าวจึงถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย หรือประกาศของโจทก์เป็นประกาศที่ทำให้ประชาชนโดยทั่วไปที่เป็นลูกค้าจะต้องปฏิบัติตาม ประชาชน ซึ่งเป็นลูกค้ามีสิทธิได้รับความคุ้มครองในฐานะเป็นผู้บริโภคตามกฎหมาย ตามประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยของโจทก์หรือประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ฯ จะต้องมืองค์กรซึ่งเป็นตัวแทนของผู้บริโภคให้ความเห็นชอบจึงจะชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แต่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยหรือประกาศของโจทก์ในเรื่องอัตราดอกเบี้ยไม่มีการดำเนินการตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ไม่สามารถนำประกาศดังกล่าวของโจทก์มาคิดอัตราดอกเบี้ยกับผู้ร้องได้และประกาศอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนย่อมตกเป็นโมฆะ

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลแพ่งกรุงเทพใต้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งข้อโต้แย้งของผู้ร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า การคิดดอกเบี้ยของโจทก์โดยอาศัยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่บัญญัติให้ธนาคารแห่งประเทศไทย ออกข้อกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศอัตราดอกเบี้ยสูงสุดได้เองนั้น เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ออกโดยอาศัยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว จึงขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๕๗ โดยมีเหตุผลว่า

๑) ธนาคารพาณิชย์เป็นนิติบุคคลที่ทำการค้าโดยได้ผลประโยชน์ตอบแทนจากอัตราดอกเบี้ยที่เกิดจากการปล่อยกู้ให้กับบุคคลหรือประชาชนทั่วไป ซึ่งถือว่าเป็นผู้บริโภคตามกฎหมายย่อมได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การประกาศอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์หรือของโจทก์ จะต้องมืองค์กรอิสระ ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภคทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบในการตรากฎหมาย

กฎ หรือข้อบังคับ และให้ความเห็นชอบในการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค แต่ประกาศ
ธนาคารพาณิชย์ ฯ และประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่นำมาใช้บังคับ
กับบุคคลหรือประชาชนทั่วไป ไม่มีองค์กรอิสระที่มีตัวแทนผู้บริโภคให้ความเห็นชอบ จึงเป็นการขัดต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ อีกทั้งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ มิได้บัญญัติให้ธนาคารพาณิชย์
ประกาศอัตราดอกเบี้ยได้เอง ดังนั้น ผู้ร้องจึงเห็นว่าประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ออกโดยอาศัย
พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นประกาศที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

๒) การคิดอัตราดอกเบี้ยต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๗ และมาตรา ๖๕๕ บัญญัติมิให้เรียกดอกเบี้ยเกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี นอกจากนี้
พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๔๗๕ บัญญัติความผิดสำหรับผู้ที่เรียก
ดอกเบี้ยเกินอัตราและไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์มีสิทธิกำหนดอัตรา
ดอกเบี้ยได้เอง ดังนั้น ประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ก็ไม่สามารถนำมาใช้บังคับ
กับคดีได้

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีประเด็นตามคำร้องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า ประกาศ
กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ที่ออกโดยอาศัยประกาศธนาคาร
แห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด ลงวันที่ ๒๐
ตุลาคม ๒๕๓๖ ซึ่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้เป็นประกาศที่มีผลใช้บังคับอยู่ในขณะทำสัญญา
ตามคำร้อง ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนี้
ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๒ ว่า
ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด
ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ เป็นประกาศที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติ
การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๒๒ และมีผลใช้บังคับได้เท่าที่อยู่ในขอบเขตของพระราชบัญญัตินั้นๆ แต่มิได้ออกโดยองค์กร
ที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔
ส่วนประกาศธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ฉบับดังกล่าวนี้เทียบเคียงได้กับประกาศธนาคาร
ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีใช้ประกาศของทางราชการ และไม่ใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาล
รัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยให้ได้ จึงไม่ต้องวินิจฉัยอีก

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงให้ยกคำร้อง

นายเชาวน์ สายเชื้อ	ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
นายโกเมน ภัทรภิรมย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลโท จุล อติเรก	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายชัยอนันต์ สมุทวณิช	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายประเสริฐ นาสกุล	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจินดา ยงสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ธีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอนันต์ เกตุวงศ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอิสสระ นิตินันท์ประภาส	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอูระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ